

VATTENMYNDIGHETEN NORRA ÖSTERSJÖN

Sammanträde med vattendelegationen för Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt

Datum:

17 juni 2020

Plats:

Skype

Närvarande:

Ledamöter:

Minoo Akhtarzand, ordförande (Landshövding)

Lennart Gladh

Lena Tilly

Stefan Löfgren

Göran Åström

Peder Eriksson

Klas Lundbergh

Petter Ström

Cathrin Bergensträhle

Anne-Li Fiskesjö

Förhindrade

Ellinor Rindevall

Annika Israelsson

Övriga:

Anna Linusson, Vattenmyndighetens kansli

Jenny Caruso (sekreterare), Vattenmyndighetens kansli

Malin Willför, Vattenmyndighetens kansli

Martin Erlandsson Lampa, Vattenmyndighetens kansli

Nazanin Mahmoudi, Vattenmyndighetens kansli

Hannes Löfgren, Vattenmyndighetens kansli

Malin Pettersson, Vattenmyndighetens kansli

Teresia Wällstedt, Vattenmyndighetens kansli

1. Ordförande öppnar mötet

Ordförande hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

2. Justerare utses

Lennart Gladh utsågs att jämte ordföranden justera protokollet.

3. Godkännande av dagordningen

Dagordningen fastställdes enligt utskickat förslag.

4. Protokoll från föregående möte

Vi hade två uppföljningspunkter från föregående möte (13 mars 2020). Båda är genomförda (se nedan).

- Skicka uppdaterat PM "Ändring av MKN under pågående cykel" till vattendelegationen för kännedom. - Klart. Skickades ut tillsammans med protokollet den 6 april.
- Skicka utkast till yttrande över vattenförvaltnings-utredningens betänkande till delegationen. - Klart. Anna Linusson skickade en sammanställning av vattenvårdsdirektörernas synpunkter till delegationen den 6 april

Protokoll från föregående möte lades till handlingarna.

5. Aktuella frågor

a) Yttrande över vattenförvaltningsutredningens betänkande. Anna Linusson gjorde en övergripande redogörelse över det yttrande som Länsstyrelsen i Västmanland (Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt) hade lämnat på Vattenförvaltningsutredningens betänkande (se bild 6–11 i bilaga 1).

Vattenmyndigheten publicerade också en nyhet i samband med att svaret lämnades in:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/om-vattenmyndigheterna/nyheter-och-press/nyheter/2020-06-02-vattenforvaltningsutredningens-forslag-leder-inte-till-bättre-vatten-i-sverige.html>

Vidare informerades att övriga länsstyrelser som har vattenmyndigheter hade lämnat likartade svar. Vad gäller övriga länsstyrelser så ser det olika ut: vissa tillstyrker förslaget att lägga ner vattenmyndigheterna och vissa avstyrker förslaget.

Datum

2020-06-17

b) Skrivelse till HaV om tillämpning av bakgrundshalter. Vattenmyndigheterna i Norra Östersjön och Bottenhavet har tidigare fått i uppdrag från sina delegationer att tillskriva HaV om behov av översyn av föreskrifter för statusklassificering av särskilda förorenande ämnen (SFÄ). Joakim Kruse (vattenvårdsdirektör i Bottenhavet) har tagit fram en skrivelse som skickades till HaV den 20 maj. Vattendelegationen har fått skrivelsen för kännedom.

Teresia Wällstedt informerade om att HaV har återkopplat och meddelat att de ska se över berörda delar i föreskrifterna.

c) Regeringsuppdrag vattenförekomstindelning. Vattenmyndigheterna fick sommaren 2019 ett regeringsuppdrag att se över vattenförekomstindelningen för ytvatten. Översynen ska göras med avseende på olikheter mellan distrikten, administrativ börda och indelningens betydelse för möjligheten att besluta om mindre stränga krav och fastställa KMV. Slutredovisning av uppdraget ska göras den 30 juni i år. Vattenmyndigheterna har ansökt om uppskov för redovisningen till december. Vi har inte fått något slutligt besked om detta ännu. [Beslut om förlängning togs 25 juni. Uppdraget ska redovisas 1 december 2020.]

d) Sammanställning av kommunernas återrapportering. I år har Norra Östersjöns kansli tagit fram en sammanställning av kommunernas återrapportering för distriktet, se bild 15–16 i bilaga 1. Det har varit ett önskemål från delegationen och är ett komplement till den nationella sammanställning som görs varje år. Delegationen konstaterade att den här typen av sammanställningar är användbara, exempelvis i länsstyrelsernas arbete gentemot kommunerna.

e) Avgränsningssamråd MKB. Enligt 6 kap miljöbalken är vi skyldiga att genomföra en strategisk miljöbedömning och upprätta en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) till vårt åtgärdsprogram. Vi behöver också genomföra ett samråd om MKB:ns avgränsning. Detta samråd kommer att genomföras ca 22/6 – 21/8 och skickas ut till myndigheter, länsstyrelser och kommuner.

Brev från HaV:s GD. HaV:s GD har skickat ut ett brev rörande Nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP) till samtliga landshövdingar. Vattenvårdsdirektörerna har fått brevet för kännedom. Budskapet är bland annat att länsstyrelser och vattenmyndigheter behöver förbereda sig för kommande prövningsprocesser.

Diskuterades i delegationen att länsstyrelser redan har blivit kontaktade av vattenkraftsägare och advokater. Diskussioner har påbörjats. NAP är dock inte beslutat av regeringen ännu och HaV:s vägledning om hur samverkansprocessen ska se ut har inte publicerats.

Skrivelse till HaV. Vattendelegationen i Bottenviken har beslutat att ge sitt kansli i uppdrag att tillskriva HaV om problemet med vägledning som kommer för sent och att det är viktigt att detta förändras bland annat vad gäller vägledning kopplat till NAP-genomförandet. Kan vara ett stöd för de som arbetar med vägledningarna att vi trycker på vikten av att arbetet

prioriteras. Önskar vattendelegationen i Norra Östersjön ställa sig bakom en sådan skrivelse? Delegationen beslutade att ställa sig bakom skrivelsen.

Ny medarbetare på kansliet. Kansliet har rekryterat en ny medarbetare, som i första hand kommer att arbeta med samverkan inom vattendistriktet. Hon heter Camilla Rivera och kommer senast från en tjänst som vattenstrateg på Uppsala kommun och börjar den 24 augusti.

Bidrag till åtgärder mot övergödning. HaV har fördelat medel till de tre sydliga vattenmyndigheterna som i sin tur ska dela ut det till projekt inom distrikten. Ansökningsprocess sker under våren. Vattenmyndigheten Norra Östersjön har fått många ansökningar (3 miljoner att dela ut, drygt 14 miljoner sökta). Beslut om vilka projekt som ska beviljas tas v. 25.

6. Process och tidplan fram till samrådet

Jenny Caruso gick igenom hur tidplanen ser ut fram till samrådets start (bild 1, bilaga 2). Delegationen får ett samlat utkast till samrådsmaterial utskickat den 18 juni. Kansliet önskar skriftliga synpunkter på materialet senast den 17 augusti. Synpunkter stäms av **via** Skype-möte den 27 augusti och därefter arbetas synpunkterna in i materialet. Ett nytt utkast skickas den 30 september och beslut om samråd tas på mötet den 14 oktober.

7. Lägesbild och viktiga frågor – miljö kvalitetsnormer

Hannes Löfgren inledde med en kort tillbakablick över de vägval för MKN-arbetet som hade redogjorts på mötet den 13 mars samt de beslut som vattendelegationen hade fattat kring hanteringen av kraftigt modifierade vatten (se bild 2–7, bilaga 3).

Nazanin Mahmoudi informerade om hur vattenmyndigheterna arbetar vidare med normsättningen (se bild 8–15, bilaga 3). Arbetet innefattar bland annat:

- Översyn av miljö kvalitetsnormer i Natura 2000-områden (vägledning väntas från HaV i höst)
- Vidare arbete med ofinansierade åtgärder för flottleder
- Tillämpning av mindre stränga krav för utsläppande verksamhet, vattenverksamhet och tätorter inom detaljplaner

8. Lokalt riktvärde för PFAS i grundvattenförekomst som påverkar ett ekosystem

Malin Pettersson redovisade ett ärende som rör fastställande av lokalt riktvärde för en grundvattenförekomst (Tullingeåsen) i Norra Östersjöns vattendistrikt (se bilaga 4). Syftet var att informera vattendelegationen om varför ett lokalt riktvärde behöver fastställas och hur processen för detta ser ut. Slutlig miljö kvalitetsnorm för vattenförekomsten ska beslutas av vattendelegationen i december 2021.

Datum

2020-06-17

Av bilaga 5 till vattendirektivet framgår att för att en grundvattenförekomst ska uppnå god kemisk och kvantitativ vattenstatus får ingen betydande påverkan ske varken på anslutna ytvatten eller grundvattenberoende terrestra ekosystem. Lagstiftningen (6 § punkterna 8–9, SGU-FS 2013:1, 9 § punkt 4, SGU-FS 2013:1 och 4 § SGU-FS 2013:2) anger att om ett grundvatten påverkar ett ekosystem så ska vattenmyndigheten fastställa riktvärdet i grundvattnet så att ekosystemet skyddas. Detta ska göras även om det redan finns ett gränsvärde för ytvattnet. Syftet är att skapa samstämmighet mellan gränsvärdet för ytvattnet och riktvärdet för grundvattnet. Det ökar också tydligheten för exempelvis verksamhetsutövare, genom att det räcker att förhålla sig till riktvärdet i grundvattnet för att även inkludera hänsyn till det anslutna ytvattnets särskilda behov.

Utifrån lagstiftningens krav har Vattenmyndigheten identifierat behov av att fastställa ett lokalt riktvärde för PFAS i grundvattenförekomsten Tullingeåsen. Vattnet där har höga halter av PFOS som härstammar från övningar med brandskum vid Tullinge flygflottilj. Även Tullingesjön, där vatten från åsen flödar ut, har förhöjda halter av PFOS.

Beräkning av riktvärde för grundvatten med avseende på skydd av miljön i en ytvattenförekomst ska utgå ifrån att halten i ytvattnet efter utspädning inte ska överstiga de kriterier (MKN) som gäller för ytvattenförekomsten. I det här fallet finns ingen utspädning att tala om, eftersom ytvattnet också är förorenat. Gränsvärdet för PFOS i ytvattnet 0,65 ng/l. Nuvarande riktvärde för PFAS (summa 11) i grundvattnet är 90 ng/l. Enligt mätningar från platsen så står PFOS för ungefär hälften av PFAS-föroreningen. Därför föreslår vattenmyndighetens kansli att dubbla gränsvärdet för PFOS i ytvatten ska gälla för grundvattnet, dvs. 1,3 ng/l för PFAS (summa 11).

Diskuterades i delegationen om detta riktvärde är rimligt. Går det att genomföra åtgärder? Borde vi tillämpa mindre stränga krav? Kansliet förklarade att det ovan beskrivna förfarandet är det första steget i processen när vi ska följa SGU:s föreskrifter. En bedömning av behovet att fastställa mindre stränga krav kommer senare, när vi har rätt ut vilka åtgärder som har genomförts och vilka som är möjliga att genomföra. Dessutom är vi generellt restriktiva med mindre stränga krav kopplat till påverkan från PFAS/PFOS eftersom det är en ämnesgrupp som är ackumulerande och som vi absolut inte vill ha i våra vatten. Teknikutvecklingen går också fort på detta område, åtgärder genomförs och nya åtgärder testas. Vi bedömer därför att det inte är absolut tekniskt omöjligt att genomföra åtgärder. Vi tillämpar istället tidsfrist för PFAS summa 11.

Beslutades att kansliet återkommer med ett tydliggörande av arbetsprocessen (statusklassificering, riktvärden, möjliga åtgärder, tillämpning av undantag) på ett kommande möte.

9. Lägesbild och viktiga frågor – åtgärdsprogrammet

Martin Erlandsson Lampa och Teresia Wällstedt redovisade en lägesbild över arbetet med åtgärdsprogrammet (ÅP).

Förändringar jämfört med förra åtgärdsprogrammet redovisades (se bild 10–14 i bilaga 5).

Sammanfattning:

- Antalet åtgärder ungefär detsamma som förra ÅP (ca 64 åtgärder).
- 8 åtgärder utgår
- 14 nya åtgärder (vissa slås ihop)
- 34 reviderade åtgärder
- 2 eventuellt reviderade åtgärder
- 18 åtgärder kvarstår oförändrade

Anna Linusson poängterade att kansliet ännu inte har haft dialog kring förslag till åtgärd riktad till Region Stockholm (distriktsspecifik åtgärd).

Teresia Wällstedt och Martin Erlandsson Lampa gav några exempel på hur vi har arbetat för att förbättra de "blå trådarna" i ÅP, dvs. kedjan mellan de olika åtgärderna, se bild 16–19 i bilaga 5.

Vattenmyndigheterna har haft dialog med åtgärdsmyndigheterna och förslagen till åtgärder är generellt sett väl förankrade, se bild 23 i bilaga 5.

Martin Erlandsson Lampa redovisade läget vad gäller åtgärdsbehovet inom jordbruket. Vid prövningen av förra förslaget till ÅP angav regeringen att kostnader för jordbruksåtgärderna skulle rymmas inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Detta innebar att ett stort åtgärdsbehov sköts framåt till 2021–2027. För att kunna klara åtgärdsbehovet delas åtgärderna upp på två cykler (2021–2027 samt 2027–2033). Ännu så länge är det inte aktuellt att tillämpa mindre stränga krav för påverkan från jordbruket. Bland annat finns det potentiella åtgärder som inte har hunnit vägas in och beräknas.

Inför samrådet återstår bland annat arbete med att slutföra dialogerna med myndigheter och kommuner, knyta ihop de "blå trådarna" i ÅP samt att granska åtgärderna juridiskt.

10. Lägesbild och viktiga frågor – konsekvensanalys av åtgärdsprogrammet

Malin Willför gav en lägesbild av arbetet med den samhällsekonomiska konsekvensanalysen och redovisade bland annat hur vi planerar att hantera kvantifiering av nyttorna samt hur kostnaderna per aktör redovisas i konsekvensanalysen (bild 2–7, bilaga 6).

Även om analysen inte är färdig kan några slutsatser dras redan nu. Åtgärdstakten behöver öka, bland annat behöver mer egeninitierad tillsyn genomföras och inrättningen av vattenskyddsområden behöver effektiviseras (bild 8, bilaga 6).

Delegationen ställde frågor kring hur olika frågor redovisas i analysen. Malin Willför tog med sig behov av förtydliganden på några punkter, bland annat:

Datum

2020-06-17

- Tydliggöra vad som är s k grundläggande åtgärder
- Tydliggöra hur "enskilda" respektive "verksamhetsutövare" definieras i analysen
- Tydliggöra vad som är nollalternativet i redovisningen (begreppet "befintlig åtgärdstakt" används i nuvarande redovisning)

Diskuterades möjligheten att bryta ner konsekvensanalyserna till en nivå som är till mer hjälp för kommunerna. Konsekvensanalysen är mer detaljerad nu än tidigare men fortfarande inte anpassad för kommunernas behov. Knappast möjligt att göra i dagsläget.

Diskuterades kring kostnader för att åtgärda bristfälliga avloppsreningsverk och VA-nät. Det är nödvändiga åtgärder för att nå MKN och förknippat med stora kostnader. Avloppsreningsverken finns med i analysen men de är inte fullständigt beräknade än. Kostnadsanalysen bygger på de fysiska åtgärder som har lagts in i VISS och som i sin tur bygger på påverkansanalys m.m. Vi kan inte lyfta in några andra åtgärder i analysen.

11. Kommande möten

- 27 augusti. Skypemöte. Kl. 10-12. Diskussion om utkast på samrådsmaterial.
- 14 oktober. Beslut om samråd m. m.
- 8–9 december Nationellt vattendelegationsmöte, Luleå.

12. Övriga frågor

Inga övriga frågor anmäldes.

13. Mötet avslutas

Ordförande tackade deltagarna och kansliet, önskade en trevlig sommar och förklarade därefter mötet avslutat.

Justeras:

Minoo Akhtarzand (ordf.)

Lennart Gladh

Vid protokollet: Jenny Caruso

Datum

2020-06-17

Bilagor:

Powerpointpresentationer från mötet samlade i bilaga 1–7.

Uppföljningspunkter:

Vad	Ansvarig	Till när
Tydliggöra på kommande möte hur processen för att ta fram lokalt riktvärde för grundvattenförekomst ser ut.	Malin P	